



Scène Maken

Vrijdag 30 september 2016



art)&(marges
musée-museum



PIANOFABRIEK

Keuzesessie

Talentontwikkeling in/en de geestelijke gezondheidszorg

KAOS en L'Echevau zijn twee zeer verschillende organisaties met een gemeenschappelijke raakpunt. Beide werken binnen de geestelijke gezondheidszorg maar zijn zeer onafhankelijk en autonoom en dat heeft impact op hun manier van werken. Ze delen dezelfde visie op artistieke ontwikkeling: zelfrealisatie als kunstenaar binnen de samenleving staat voorop. Ze zien het artistieke dus niet als therapie.

Spreker 1: Mike Michiels - KAOS

Korte samenvatting

KAOS staat voor 'Kunst Atelier OpperStraat' - bestaan nu iets meer dan 5 jaar- en is ontstaan vanuit het psychosociaal centrum St.-Alexius in Elsene.

De artistieke werking is onafhankelijk van de instelling. Ondersteunen van artistieke projecten: eigen projecten of projecten op vraag van anderen. Belangrijk daarin is dat er linken zijn met de 'reguliere' kunstwereld. Ze willen daarin vooral het onderscheid tussen insiders en outsider binnen de kunst en de maatschappij achterwege laten. Ze praten over kunst en kunstenaars, die psychische kwetsbaarheid komt daar dan bij kijken maar staat niet centraal. Het negatief stigma dat er bestaat rond psychische kwetsbaarheid willen ze omdraaien naar iets positiefs.

KAOS staat momenteel op een kantelmoment. Ze bestaan ongeveer 5,5 jaar en werken enkel met projectmiddelen (geen betaalde personeelsleden). Ondertussen worden de projecten groter en groeit de nood aan structurele ondersteuning. Ze dienden daarom een project in binnen het kunstendecreet: AREAS: een artistieke residentieplaats binnen de psychiatrie > Artist Residency Encounter Against Stigma. Er bestaan heel wat residentieplaatsen in Vlaanderen en Brussel, maar geen enkele binnen de psychiatrie. Een soortgelijk initiatief loopt al ism 'Het Vijfde Seizoen' in Nederland.

Het AREAS project heeft twee luiken. (1) Een werkruimte (het atelier KAOS, workshopvorm) en (2) een woon- en werkresidentie binnen een woonplaats beschut wonen. De kunstenaar komt dus in residentie binnen de context van beschut wonen, deelt het gemeenschapshuis en het atelier. Afsluitend vindt er dan een

tentoonstelling/presentatiemoment plaats. Daarnaast zijn er omkaderende activiteiten met verschillende partners (lezingen, filmvertoningen, debatten) om ook het bredere publiek te betrekken bij de residentie. Ook zo leggen ze de link met het 'reguliere' circuit.

KAOS wordt vooral getrokken door Mike Michiels en Eric Thijs (psychiater en kunstenaar), die een breed netwerk heeft binnen de kunsten. Vanuit dat netwerk kwamen geregeld mensen werken binnen de voorziening:

- Bij de verbouwing van het centrum was er budget voorzien voor een kunstintegratieproject (2009), een glaskunstwerk samen met mensen met een psychische kwetsbaarheid. Dat project vormde de start van KAOS, in 2011.
- Indra Struyven, fotografe, kwam portretten maken in de voorziening. Haar werk werd voorgesteld in het atelier van KAOS. Haar werk maakt mensen met een psychische kwetsbaarheid zichtbaar.
- In 2013 Lieven Van Meulder, fotograaf, maakte portrettenreeks en stadsfotografie.
- Project 'Beauty without Irony', werk met vlaggen, ook een vlag van Lieven Van Meulder.
- In 2014 - Metamorfose (nav jubileum, een defilé met ontwerpen van de mensen uit het centrum, zowel patiënten, personeel als mensen die van buitenaf één of ander link hebben met het centrum, een traject van een jaar samen met een modeontwerpster. Nog eens opgevoerd in Amuz in Antwerpen.
- 2013-2015 - Return to Sender. Blanco postkaart naar kunstenaars (met en zonder psychische kwetsbaarheid) gestuurd met de vraag die terug te sturen. In totaal 150 werken die ze presenteerden in het atelier van KAOS zonder de naam van de kunstenaar te vermelden. Die konden ze achteraf raadplegen in de lijst. Zo konden mensen zonder vooroordeel kijken. Project is opgepikt door WIELS, waardoor ze meer kunstenaars konden aanschrijven en een catalogus konden maken. Laatste jaar in BOZAR geëxposeerd. Het veilinghuis Christie's heeft 5 loten van de kaarten gemaakt en die verkocht.

Eerste residentie okt-dec 2015

- Milou Abel verbleef in Brussel, Anne Daems en Voebe de Gruyter gingen naar Den Dolder, tentoongesteld in Den Dolder en in het Kaaitheater
- Milou koos om heel veel met de mensen uit het woonhuis te werken, dus veel portretten en foto's – die werken opgenomen in de expo 'Perfect People Have No Stories' in Muntpunt tijdens de maand van de mentale gezondheid.

Meer info: <http://vzwkaos.weebly.com/>

Spreker 2: Laurent Bouchain – L'Écheveau

Korte samenvatting

L'Écheveau werkt vanuit een psychiatrisch ziekenhuis, dat is iets ander dan een zorgcentrum zoals bij KAOS. De mensen die er zijn, zijn er maar enkele weken of hoogstens een maand. Dat is een belangrijk verschil.

Laurent Bouchain is dramaturg, theatermaker. Hij maakt vaak politiek theater vanuit de vraag: Hoe kan ik de wereld veranderen? ("Maar met al mijn werk heb ik vooral mezelf kunnen veranderen, de wereld veranderen lukt niet.") Na een reis naar Zuid-Amerika begon

hij na te denken over de rol van kunst in sociale veranderingen. Hij ging weer werken in het psychiatrisch centrum en de uitdaging die hij kreeg was om 6 maanden na te denken over een artistieke werking binnenin het hospitaal. Eerst dacht hij na over wat er al gebeurde rond kunst en zorg. Er werden al veel initiatieven genomen door dokters, verplegers en animatoren maar niet door kunstenaars. Een tweede denkpiste was om uit te zoeken hoe ze die initiatieven konden aanwenden en tonen op andere plekken. Een derde idee was om kunstenaars uit te nodigen in de voorziening en daar hun werk te tonen.

Bij een eerste project kwam er een punkband optreden in de voorziening. De opname van het optreden vormde de inspiratiebron voor een schrijfatelier die nieuwe teksten maakte. Deze teksten werden bezorgd aan het koor van de voorziening en die muziek werd dan opnieuw aan de band bezorgd. De band is dan terug naar de voorziening gekomen om samen met het koor op te treden. Vanuit dit project is de dienst L'Echeveau ontstaan en werd het mogelijk om nieuwe partnerschappen uit te bouwen met artistieke spelers.

L'Echeveau is nu vooral een culturele dienst. Een ziekenhuis is zeer piramidaal georganiseerd. De zorgdiensten en de culturele dienst zitten nu op hetzelfde niveau. Onze dienst is geen externe dienst, maar een deel van het ziekenhuis zelf. Er werken 7 personeelsleden op L'Echeveau in dienst van het ziekenhuis. Er gaan een 30tal ateliers door per maand. Vaak gaat het om initiatieven. Zo kunnen mensen die vroeger al bezig waren met kunst tijdens hun verblijf in het ziekenhuis de draad weer oppikken. Ook wordt bekeken hoe mensen die bvb een theateratelier hebben gevolgd hier ook na hun verblijf in het ziekenhuis iets verder mee kunnen doen. Er is ook een bibliotheek die wordt beheerd door mensen van het ziekenhuis.

Bij L'Echeveau ondernemen ze veel inspanningen om ter plaatse te gaan bij mensen, zodat ze goed weten wat zij willen. Dat vinden ze ongelooflijk belangrijk. De patiënt staat altijd centraal. Ze willen hem of haar terug plezier geven en een perspectief wanneer ze 'naar buiten' komen. Ook het belang van het vertrouwen dat de directie hen geeft is heel veel waard. Er blijven natuurlijk verschillen tussen een medische en een artistieke aanpak of invalshoek. Het is belangrijk om deze verschillen te erkennen en te bewaken dat er geen competitie ontstaat.